

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΑΝΟΙΚΤΑ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

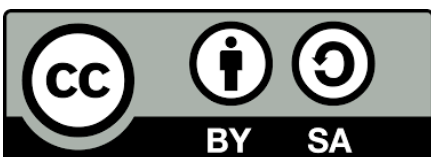

Τίτλος Μαθήματος: Οργάνωση και λειτουργία του νηπιαγωγείου

Ενότητα: ΤΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ

Διδάσκων: Επικ. Καθηγητής Μπάκας Θωμάς

Τμήμα: Παιδαγωγικό, Νηπιαγωγών

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

3. ΤΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ

Στο κεφάλαιο αυτό γίνεται μια διαχρονική παρουσίαση του θεσμικού πλαισίου για το νηπιαγωγείο από την πρώτη επίσημη καθιέρωση του θεσμού, το 1895, μέχρι σήμερα, 2010.

3. 1. Η ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟΥ.

Το πρώτο νομοθετικό κείμενο του ελληνικού κράτους στο οποίο γίνεται αναφορά για την ίδρυση και λειτουργία νηπιαγωγείων, όπως αναφέρθηκε στο προηγούμενο κεφάλαιο είναι ο νόμος ΒΤΜΘ' του 1895, (ΕτΚ. 37/5-10-1895, τ. Α').

Με τα τρία πρώτα άρθρα του νόμου καθιερώνεται ο θεσμός της Προσχολικής Αγωγής. Ειδικότερα με το άρθρο 1 ρυθμίζεται η ηλικία εισαγωγής η οποία ορίζεται *«από της απαλής ηλικίας μέχρι και του βου έτους συμπληρωμένου»*.

Στο άρθρο 2 προβλέπεται η έκδοση Βασιλικού Διατάγματος με το οποίο θα καθορίζονται οι λεπτομέρειες για το πρόγραμμα και τις δραστηριότητες των νηπίων. Σε ότι αφορά τη ίδρυση των νηπιαγωγείων ο νόμος με το άρθρο 3 την αναθέτει σε ιδιώτες ύστερα από άδεια του Υπουργείου της Δημόσιας Εκπαίδευσης.

Τέλος στο ίδιο άρθρο προβλέπεται ότι το διδακτικό προσωπικό των νηπιαγωγείων θα το αποτελούν δασκάλες ορίζοντας συγκεκριμένα ότι *«διδάσκουσι δ' εν αυτοίς διδασκάλισσαι αναγνωρισμένοι δια πτυχίου»*.

Το επόμενο έτος μετά την ψήφιση του νόμου ΒΤΜΘ'/1895, δηλαδή το 1896, εκδίδεται το Βασιλικό Διάταγμα με το οποίο καθορίζονται οι λεπτομέρειες για το πρόγραμμα του νηπιαγωγείου. Η ψήφιση του νόμου ΒΤΜΘ' του 1895 και η έκδοση του Βασιλικού Διατάγματος της 30ης Απριλίου 1896 έγινε όταν Υπουργός Παιδείας ήταν ο Δημήτρης Πετρίδης και Πρωθυπουργός ο Θεόδωρος Δεληγιάννης (Χαρίτος, 1998: 201).

Το επόμενο νομοθετικό κείμενο στο οποίο υπάρχει ρύθμιση για την προσχολική αγωγή είναι το Ν.Δ. 4397/1929, *«Περί στοιχειώδους εκπαίδευσεως»*, ΦΕΚ, 307/24-8-1929/ τχ Α'. Με το νόμο αυτό γίνεται η πρώτη μεγάλη εκπαιδευτική μεταρρύθμιση του εκπαιδευτικού μας συστήματος ύστερα από 100 σχεδόν χρόνια μετά την πρώτη καθιέρωσή του το 1834 από το βασιλιά Όθωνα και την κυβέρνηση των Βαυαρών.

Με το νόμο αυτό στο άρθρο 2 προβλέπεται ο σκοπός των νηπιαγωγείων και γίνονται μερικές υποδείξεις για τις ασκήσεις που είναι απαραίτητες στο νηπιαγωγείο ώστε

να προσαρμύζονται τα παιδιά για το δημοτικό σχολείο.

Με την παράγραφο 1 του άρθρου 2 καθορίζονται οι προϋποθέσεις για την ίδρυση νηπιαγωγείων με προτεραιότητα στους συνοικισμούς που χρειάζονται γλωσσική προ-παιδεία των παιδιών. Η καθιέρωση του θεσμού των μονοτάξιων νηπιαγωγείων, μέχρι 40 νήπια και των διτάξιων νηπιαγωγείων με 40-60 παιδιά προβλέπεται με τις διατάξεις της παραγράφου 2 του άρθρου αυτού. Η ηλικία εισαγωγής και η διάρκεια της φοίτησης των νηπίων ρυθμίζεται με τις διατάξεις της παραγράφου 3 του άρθρου 2 (Βαβαρέτος, 1960: 12 και 45,). Κατά τη διάρκεια της δικτατορίας 1967-1974 θεσπίστηκε ένα συγκεντρωτικό και αυταρχικό πλαίσιο με το Ν. 651/70, (ΦΕΚ 179/29-8-1970), Άρθρο 21, παραγρ. 2 και άρθρο 22 παραγρ. 2 α κλπ. το οποίο διατηρήθηκε μέχρι τη μεταπολίτευση του 1974 οπότε και καταργήθηκε. Με την εκπαιδευτική μεταρρύθμιση του 1976 και την ψήφιση του Ν. 309/1976 ρυθμίζονται σε νέες βάσεις τα θέματα της Προσχολικής Αγωγής με τα άρθρα 4-10 & 21 και δίνεται εξουσιοδότηση από το νόμο για την έκδοση Π.Δ. με το οποίο θα ορίζονται οι λεπτομέρειες για την οργάνωση και διοικητική λειτουργία των νηπιαγωγείων.

Οι αλλαγές που επέρχονται στην προσχολική αγωγή αναφέρονται στο σκοπό του νηπιαγωγείου (άρθρο 4), στο διδακτικό προσωπικό των νηπιαγωγείων και τα προσόντα του (άρθρο 7 & 8), στα καθήκοντα των νηπιαγωγών (άρθρο 10) και στο εποπτικό προσωπικό των νηπιαγωγείων. Σύμφωνα με τις νέες ρυθμίσεις ο σκοπός του νηπιαγωγείου είναι η συμπλήρωση και η ενίσχυση της οικογενειακής ανατροφής με τη διδασκαλία τρόπων έκφρασης και συμπεριφοράς και με την καλλιέργεια διαφόρων συνηθειών ώστε να προσαρμοστούν στο φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον και να αναπτυχθούν σωματικά και διανοητικά.

Σε ότι αφορά το εποπτικό προσωπικό των νηπιαγωγείων (άρθρο 21) είναι η πρώτη ρύθμιση στην ιστορία της Προσχολικής Αγωγής στην Ελλάδα που καθιερώνει την επιθεώρηση των νηπιαγωγείων από επιθεωρήτριες που προέρχονται από τον κλάδο των νηπιαγωγών.

Μέχρι τότε οι επιθεωρητές των νηπιαγωγείων προέρχονταν από τον κλάδο των δασκάλων (Βαλσαμόπουλος, 1997: 33-44).

Το σχετικό διάταγμα που εκδόθηκε με εξουσιοδότηση του Ν. 309/76 για να ρυθμίσει τις λεπτομέρειες της οργάνωσης και λειτουργίας των νηπιαγωγείων είναι το Π.Δ. 484/1977, «Περί οργάνωσης και λειτουργίας των Δημοσίων και Ιδιωτικών Νηπιαγωγείων» (ΦΕΚ 149/25-5-1977, τχ Α').

Στις διατάξεις του Π.Δ. που αναφέρονται σε θέματα σχετικά με το χρόνο λειτουργί-

ας, τη φοίτηση, τα τηρούμενα βιβλία και έντυπα, τις εκδηλώσεις των νηπίων, συμπεριλαμβάνονται και ρυθμίσεις που αφορούν τις εγγραφές των νηπίων και προβλέπεται ο θεσμός της επιλογής των νηπίων που θα φοιτήσουν, σε περίπτωση που εγγράφεται μεγάλος αριθμός.

Μερικές από τις διατάξεις που καθορίστηκαν με το νομοθετικό αυτό πλαίσιο άλλαξαν αργότερα όταν εκδόθηκε το Π.Δ. 498/1981 (ΦΕΚ 134/81, τχ. Α') *«Περί τροποποίησης, συμπλήρωσης και αντικατάστασης διατάξεων του Π.Δ. 484/1977»*.

Μεγάλες αλλαγές στη δομή και οργάνωση των νηπιαγωγείων επέρχονται, λίγα χρόνια αργότερα με την ψήφιση του νόμου 1566/1985 (ΦΕΚ 167/30-09-1985, τχ. Α').

Οι αλλαγές εκτός από τη δομή και οργάνωση αναφέρονται στο σκοπό, στη φοίτηση των νηπίων και στον τρόπο διορισμού των νηπιαγωγών. Βασισμένο στις νομοθετικές ρυθμίσεις του νόμου 1566/1985, εκδίδεται το νέο διάταγμα Π.Δ. 387/1990 *«Οργάνωση και λειτουργία των Νηπιαγωγείων»* (ΦΕΚ 153/21-11-1990, τχ. Α') το οποίο διατηρήθηκε μέχρι το 1998, οπότε αντικαταστάθηκε από το Π.Δ. 200/1998, *«Οργάνωση και λειτουργία των Νηπιαγωγείων»* (ΦΕΚ 161/13-8-1998, τχ. Α') το οποίο εξακολουθεί να ισχύει ακόμη μέχρι σήμερα. Η ρύθμιση η οποία έφερε ριζική αλλαγή στη δομή, την οργάνωση και τη λειτουργία του νηπιαγωγείου είναι εκείνη που περιγράφεται μέσα από τις διατάξεις που περιέχονται στο άρθρο 3 του Ν. 2525/1997, (ΦΕΚ 188/23-09-1997/τχ. Α'), ο οποίος έχει τον τίτλο *«Ενιαίο Λύκειο, πρόσβαση των αποφοίτων του στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση και αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και άλλες διατάξεις»*.

Με το συγκεκριμένο άρθρο θεσπίζονται διατάξεις για πρώτη φορά που καθιερώνουν, το Ολοήμερο Νηπιαγωγείο με αποτέλεσμα να αλλάξει ριζικά το νηπιαγωγείο όπως λειτουργούσε μέχρι τότε. Με το άρθρο 3 του νόμου καθιερώνεται ένας νέος τύπος νηπιαγωγείου, το Ολοήμερο νηπιαγωγείο, που λειτουργεί με ωράριο μεγαλύτερο από εκείνο που λειτουργούσε το κλασικό νηπιαγωγείο.

Ο νέος αυτός θεσμός στοχεύει στην αναβάθμιση της προσχολικής αγωγής και στην προσέλκυση των παιδιών των εργαζόμενων γονέων οι οποίοι αδυνατούν λόγω του ωραρίου εργασίας τους να τα στείλουν στο νηπιαγωγείο και τα γράφουν στους παιδικούς σταθμούς.

Το ολοήμερο νηπιαγωγείο έχει δύο βασικούς στόχους, έναν παιδαγωγικό και ένα κοινωνικό. Ο παιδαγωγικός στόχος του ολοήμερου νηπιαγωγείου είναι να προσφέρει περισσότερες ευκαιρίες για μάθηση, καθώς τα νήπια παραμένουν σε αυτό περισσότερες ώρες, να δημιουργήσει ίσες αφετηρίες και ευκαιρίες για το μέλλον όλων των παιδιών, να συμβάλλει στην άμβλυνση όλων των κοινωνικών και μορφωτικών ανισοτήτων, να

δώσει στα παιδιά περισσότερο χρόνο για παιδαγωγικές δραστηριότητες αλλά και στη νηπιαγωγό τη δυνατότητα να γνωρίσει καλύτερα τους γονείς και να συνεργάζεται αποτελεσματικότερα μαζί τους (Κώτσης, 2000: 37-41).

Ο άλλος στόχος, ο κοινωνικός, αποβλέπει στην εξυπηρέτηση των εργαζόμενων γονέων να αφήσουν, για όσο χρόνο απουσιάζουν στην εργασία τους, τα παιδιά τους σε ασφαλή χώρο, το χώρο του νηπιαγωγείου και σε εξειδικευμένο παιδαγωγικό προσωπικό.

Με την παραμονή τους τα παιδιά στο ολοήμερο νηπιαγωγείο θα απασχοληθούν δημιουργικά και θα αποφύγουν τους διάφορους κινδύνους που υπάρχουν. Επίσης η φοίτηση στο ολοήμερο νηπιαγωγείο θα απαλλάξει τους γονείς από πρόσθετες δαπάνες για τη φύλαξη των παιδιών.

Οι συγκεκριμένες διατάξεις του νόμου 2525/1997 και το φυλλάδιο του Υπουργείου Παιδείας για το Ολοήμερο νηπιαγωγείο παρατίθενται στο παράρτημα του βιβλίου

3.2. ΤΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΟ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟΥ. (ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ)

Το πρόγραμμα των δραστηριοτήτων του νηπιαγωγείου δεν περιγράφηκε στον ιδρυτικό νόμο ΒΤΜΘ'του 1895. (Άρθρο 1,2,3). Υπάρχει μόνο η αναφορά ότι *«Τα των παιδικών ασχολημάτων και μορφωτικών ασκήσεων εν τοις νηπιαγωγείοις κανονισθήσονται διά Β. Διατάγματος»* (Χαρίτος, 1998: 201).

Το επόμενο έτος το Β.Δ. της 30-4-1896 «Περί συστάσεως των νηπιαγωγείων», (ΕτΚ 68/23-5-1896) το οποίο εκδόθηκε, περιγράφει στο Άρθρο 2 ένα πλαίσιο προγράμματος που περιλαμβάνει τα εξής: *«Εν τοις νηπιαγωγείοις επιδιώκεται η σωματική και η πνευματική του παιδός επίρρωσις δια παιδιών, ασκήσεων και ευμεθόδου διδασκαλίας των στοιχείων των εφεξής εν δημοτικούς σχολείοις διδαχθησομένων μαθημάτων σωζόμενης αμεταπτώτου της χαράς και της γαλήνης εν ταις ψυχαίς των παιδων»* (Δημαράς, 1984: 7).

Στο νόμο 4397/1929, προβλέφθηκε ότι *«Τα των παιδιών, ασχολιών και ασκήσεων των νηπίων εν τοις νηπιαγωγείοις, κανονισθήσονται δια Προεδρικού Διατάγματος, προτάσσει του Εκπαιδευτικού Συμβουλίου»*.

Οι δραστηριότητες στα νηπιαγωγεία συνεχίστηκαν για αρκετά χρόνια μέχρι το 1962, χωρίς να υπάρχει σχετικό Αναλυτικό Πρόγραμμα, οπότε τελικά εκδόθηκε το Προεδρικό Διάταγμα που είχε προβλεφθεί στο νόμο και το οποίο αποτέλεσε το πρώτο

επίσημο Αναλυτικό Πρόγραμμα του ελληνικού νηπιαγωγείου.

Πριν τη σύνταξη και δημοσίευση του πρώτου Αναλυτικού Προγράμματος, στάλθηκε το 1954, αρκετά χρόνια πριν την έκδοσή του, το ίδιο ως Σχέδιο Διατάγματος για εφαρμογή στα νηπιαγωγεία με την αριθ. 139.177/1 1-12-1954 διαταγή του ΥΠΕΠΘ. Αυτό το σχέδιο έλαβε οριστική μορφή και κυκλοφόρησε το 1962 ως το πρώτο Αναλυτικό πρόγραμμα των νηπιαγωγείων (Χαρίτος, 1998: 230-237).

Το Αναλυτικό Πρόγραμμα του 1962 δημοσιεύτηκε με το Β.Δ. 494/15-7-1962, «*Περί του Αναλυτικού Προγράμματος των Νηπιαγωγείων του κράτους*», (ΦΕΚ 124/6-8-1962, τχ. Α') και είναι ένα πρόγραμμα προοδευτικό για την εποχή του στα πλαίσια της ελληνικής πραγματικότητας με ελάχιστες όμως μεθοδικές οδηγίες σε αντίθεση με τα περισσότερα ξένα τα οποία συνοδεύονται από εκτεταμένες οδηγίες οι οποίες αποτελούν στην ουσία εγχειρίδιο μεθοδολογίας της διδακτικής διαδικασίας στο νηπιαγωγείο (Δαράκη, 1981: 278-289). Το δεύτερο κείμενο του Προγράμματος των Νηπιαγωγείων δημοσιεύτηκε με το Π.Δ. 476/1980, στο ΦΕΚ 132/31-5-80, τχ. Α' και με τον τίτλο «*Περί του Αναλυτικού και Ωρολογίου Προγράμματος του Νηπιαγωγείου*».

Το πρόγραμμα αυτό ίσχυσε μέχρι το 1989 οπότε καταρτίστηκε νέο το οποίο δημοσιεύτηκε με το Π.Δ. 486/1989, στο ΦΕΚ 208, τχ. Α', φέροντας τον τίτλο «*Αναλυτικό και ημερήσιο πρόγραμμα του Νηπιαγωγείου*». Το πρόγραμμα αυτό εκδόθηκε από τον Ο.Ε.Δ.Β. το 1989 και διανεμήθηκε στα νηπιαγωγεία.

Παράλληλα για να βοηθηθούν οι νηπιαγωγοί στο έργο τους συντάχθηκε το «*Βιβλίο δραστηριοτήτων για το νηπιαγωγείο. Βιβλίο νηπιαγωγού*» το οποίο διανεμήθηκε σε όλες τις νηπιαγωγούς.

Στον πρόλογο της έκδοσης του παραπάνω οδηγού η συγγραφική ομάδα του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου παρουσιάζοντάς το έγραψε ότι «...για πρώτη φορά στην Ελλάδα επιχειρήθηκε η συγγραφή ενός τέτοιου βοηθήματος. Με τη σύνταξη του νέου αναλυτικού προγράμματος και την ολοκλήρωση αυτού του βιβλίου δικαιώνονται οι προσδοκίες των Ελληνίδων νηπιαγωγών για μια προσχολική εκπαίδευση πρακτικά άρτια και επιστημονικά τεκμηριωμένη».

Το βιβλίο της νηπιαγωγού διατηρήθηκε στα νηπιαγωγεία μέχρι το Σεπτέμβριο του 2007 οπότε αντικαταστάθηκε από το νέο βιβλίο «*Οδηγός της Νηπιαγωγού*» το οποίο είναι εναρμονισμένο με το νέο Πρόγραμμα Σπουδών (ΥΠ.Ε.Π.Θ./Π.Ι., 1991) Το 1999 στάλθηκε για εφαρμογή στα νηπιαγωγεία και στα δημοτικά σχολεία με την Υπ. Απ. Γ1/58, ΦΕΚ 93/1999, το «*Πρόγραμμα σπουδών της Νεοελληνικής Γλώσσας στην Προδημοτική Εκπαίδευση, Νηπιαγωγείο και το Δημοτικό Σχολείο*».

Το πρόγραμμα αυτό εφαρμόστηκε παράλληλα με το Αναλυτικό πρόγραμμα του 1989 μέχρι την καθιέρωση του νέου προγράμματος το οποίο συντάχθηκε το διάστημα 1999-2001 και δημοσιεύτηκε το 2003. Το 2003 δημοσιεύτηκε το νέο πρόγραμμα σπουδών το οποίο συντάχθηκε στα πλαίσια της εννιάχρονης υποχρεωτικής εκπαίδευσης με τον τίτλο «*Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών*», (Δ.Ε.Π.Π.Σ.).

Το σχετικό πρόγραμμα το οποίο αφορά το νηπιαγωγείο δημοσιεύτηκε στο ΦΕΚ 304/13-3-2003, τχ. Β', Παράρτημα, τόμος Β', σελ. 4306-4335 και άρχισε να υλοποιείται από το Σεπτέμβριο του 2007 στα νηπιαγωγεία της χώρας μας (ΥΠ.ΕΠ.Θ./Π.Ι., (2007)

3.3. Η ΜΟΡΦΩΣΗ ΤΩΝ ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Η εκπαίδευση των πρώτων νηπιαγωγών που αποτέλεσαν τον πρώτο πυρήνα της νηπιακής αγωγής στην Ελλάδα έγινε την περίοδο 1881-1886 στο Ελληνικό Παρθεναγωγείο το οποίο ιδρύθηκε από την Αικατερίνη Λασκαρίδου (Γαβαλάς, 1976: 71)

Παράλληλα και η Φιλεκπαιδευτική Εταιρεία εκπαίδευσε νηπιαγωγούς σε περιορισμένο αριθμό ο οποίος οριζόταν κάθε φορά από το Συμβούλιο της Εταιρείας. Υπάρχει συγκεκριμένη αναφορά για φοίτηση διδασκαλισσών επί 6 μήνες και απόκτηση στη συνέχεια του πτυχίου νηπιαγωγείου. Στους κανονισμούς αναφέρεται ότι: «*Εις το Νηπιαγωγείον δύνανται να φοιτώσι, τη εγκρίσει του Συμβουλίου, πτυχιούχοι διδασκάλισσαι, ίνα διδαχθώσι την Νηπιαγωγικήν, αλλ' ουχί πλείονες των (6) έξ λαμβάνουσαι μετά εξάμηνον τακτικήν φοίτησιν πιστοποιητικόν παρά της διευθυνούσης το Νηπιαγωγείον*».

Σε άλλη χρονική περίοδο κατά γράφεται στους κανονισμούς ότι η φοίτηση είναι τετράμηνη: «*...διδάσκονται δε τέσσαρας μήνες και υποβάλλονται εις εξετάσεις ενώπιον της επί των σχολείων Επιτροπής λαμβάνουσαι απολυτηρίου νηπιαγωγού*» (Κανονισμός των σχολείων της Φιλεκπαιδευτικής Εταιρείας των ετών 1884, 1898, 1900). Η πρώτη όμως επίσημη μόρφωση των νηπιαγωγών σε ειδικό ίδρυμα άρχισε το 1897 όταν η Αικατερίνη Λασκαρίδου ίδρυσε το Διδασκαλείο Νηπιαγωγών το οποίο συντηρούσε η Ένωση Ελληνίδων. Για την πρακτική άσκηση των καταρτιζόμενων νηπιαγωγών ίδρυσε επίσης πρότυπο Νηπιαγωγείο προσηρτημένο στο Διδασκαλείο Νηπιαγωγών με το όνομα «*Πρότυπος Νηπιακός Κήπος*» (Δαράκη, 1981: 50).

Στο νομοθετικό πλαίσιο της εποχής υπάρχει αναφορά ότι με το Β.Δ. 11 Ιουνίου 1898, ΕτΚ 105/12-6-1898, «*Περί εξετάσεων υποψηφίων νηπιαγωγών*», θα υποβάλλονται σε εξετάσεις ενώπιον επιτροπής για απόκτηση πιστοποιητικού νηπιαγωγού οι δασκάλες και οι νηπιαγωγοί οι οποίες έχουν αποφοιτήσει από το Διδασκαλείο Νηπιαγω-

γών

Το 1904 με το Β.Δ. «Περί αναγνωρίσεως του υπό της Ενώσεως Ελληνίδων ιδρυθέντος Διδασκαλείου Νηπιαγωγών», 2 Ιουνίου 1904, (ΕτΚ 120/8-6-1904) αναγνωρίζεται από το κράτος το Διδασκαλείο Νηπιαγωγών Καλλιθέας αλλά τη συντήρησή του διατηρεί ακόμη η Ένωση Ελληνίδων.

Το 1914 με το Β.Δ. 381/1914. «Περί προσωπικού των σχολείων της δημοτικής και μέσης εκπαίδευσεως των νέων χωρών». Προσαρτάται σε κάθε ένα από τα Διδασκαλεία δασκάλων τα οποία λειτουργούσαν και ένα Διδασκαλείο νηπιαγωγών 2ετούς φοίτησης. Επίσης με το Β.Δ. 13/24 Νοεμβρίου 1914, ιδρύονται στη Μακεδονία νηπιαγωγεία για την υπεράσπιση της Ελληνικής γλώσσας στις σλαβόφωνες περιοχές (Ευαγγελόπουλος, 1987: 85).

Το 1922 γίνεται ένταξη και λειτουργία του Διδασκαλείου Νηπιαγωγών Καλλιθέας στη Δημοτική (δημόσια) Εκπαίδευση και καθιερώνεται η ανάληψη των εξόδων λειτουργίας του από το κράτος. Από το 1897 ως το 1922 το διδασκαλείο λειτούργησε ως ίδρυμα ιδιωτικής πρωτοβουλίας. Από το 1922 μέχρι την κατάργησή του καθιερώθηκε με το Ν.Δ. της 31-12-1922, ΕτΚ. 3/1923, τ. Α' ως έδρα του Διδασκαλείου η Καλλιθέα.

Το 1929 με το Ν.Δ. 4367/1929, ΕτΚ 291/17-08-1929, «Περί Διδασκαλείων Νηπιαγωγών» επειδή υπήρχε μεγάλη ανάγκη ιδρύονται πέντε (5) νέα τετρατάξια Διδασκαλεία Νηπιαγωγών για την κατάρτιση νηπιαγωγών στις νέες χώρες: Ιωάννινα, Φλώρινα, Κοζάνη, Έδεσσα, Σέρρες, τα οποία εξομοιώθηκαν με το Διδασκαλείο Νηπιαγωγών Καλλιθέας (Κιτσαράς, 2001: 374). Το 1931 λειτουργούσαν τα Διδασκαλεία Νηπιαγωγών: Καλλιθέας, Καστοριάς, Κοζάνης, Σερρών και Φιλιατών. Την περίοδο 1940-1956 λειτούργησε μόνο το Διδασκαλείο Νηπιαγωγών Καλλιθέας.

Το 1954 επειδή υπήρχε έλλειψη νηπιαγωγών αποφασίστηκε με την πράξη 171/7-2-1956 του Υπουργικού Συμβουλίου και ιδρύονται μονοετή διδασκαλεία μόρφωσης νηπιαγωγών, στις Παιδαγωγικές Ακαδημίες οι οποίες λειτουργούσαν την περίοδο εκείνη.

Τα μονοετή αυτά διδασκαλεία νηπιαγωγών λειτούργησαν για (4) τέσσερα σχολικά έτη μέχρι το 1960, στις πόλεις: Ιωάννινα, Θεσσαλονίκη, Φλώρινα, Αλεξανδρούπολη και δέχθηκαν ως υποψήφιος αποφοίτους του εξαταξίου Γυμνασίου (Βιγγόπουλος, 1982: 661). Το 1959 με το Ν.Δ. 3997/1959. «Περί Σχολών Νηπιαγωγών και άλλων τινών διατάξεων», (Φ.Ε.Κ. 226/20-10-1959, τ. Α'), μετατρέπεται το Διδασκαλείο Νηπιαγωγών Καλλιθέας σε Σχολή Νηπιαγωγών Καλλιθέας με πρότυπο τις Παιδαγωγικές Ακαδημίες. Με την ψήφιση του παραπάνω νόμου προβλέφθηκε για πρώτη φορά ενιαία ρύθμιση της ανομοιομορφίας των νηπιαγωγών ως προς το επίπεδο της μόρφωσης, αναβαθμίστηκε η

κατάρτισή τους και έγινε ισότιμη με αυτή των δασκάλων (Ευαγγελόπουλος, 1998: 214).

Την περίοδο 1960-1966 για την κατάρτιση των νηπιαγωγών λειτουργεί μόνο η Σχολή Νηπιαγωγών Καλλιθέας. Όμως το 1965 επειδή παρατηρήθηκε ξανά έλλειψη νηπιαγωγών η κυβέρνηση με τις αποφάσεις του ΥΠΕΠΘ 141901/1965 και 159324/1965 αποφάσισε να λειτουργήσουν από το έτος 1966-67 στις Παιδαγωγικές Ακαδημίες: Ιωαννίνων, Θεσσαλονίκης, Φλώρινας, Αλεξανδρούπολης, Λαμίας και Λάρισας, τμήματα μόρφωσης Νηπιαγωγών με μονοετή φοίτηση. Τα τμήματα αυτά λειτούργησαν για μια τετραετία μέχρι το 1971. Το 1971 με το Ν.Δ. 1057/17-12-1971, «Περί Σχολών Νηπιαγωγών», Ιδρύονται Σχολές Νηπιαγωγών 2ετούς φοίτησης στη Θεσσαλονίκη και στην Καρδίτσα κατά το πρότυπο της Σχολής Νηπιαγωγών Καλλιθέας και καταργούνται τα μονοετή Τμήματα φοίτησης Νηπιαγωγών τα οποία λειτουργούσαν προσηρτημένα στις Παιδαγωγικές Ακαδημίες. Το 1973 με το Ν.Δ. 7/10-01-1973 δημοσιεύεται το «Αναλυτικό Πρόγραμμα Σχολών Νηπιαγωγών» με το οποίο καθορίζονται τα διδασκόμενα μαθήματα και όλες οι λεπτομέρειες για τη φοίτηση και την απόκτηση των πτυχίων.

Το 1974 ιδρύεται μία ακόμη Σχολή για την κατάρτιση νηπιαγωγών η Σχολή Νηπιαγωγών Χανίων και έτσι συνολικά λειτούργησαν από το 1974 και μετά τέσσερις Σχολές Νηπιαγωγών που είχαν έδρα στις πόλεις: Εκάλη (μεταφέρθηκε εδώ η Σχολή Νηπιαγωγών Καλλιθέας), Θεσσαλονίκη, Καρδίτσα και Χανιά (Χαρίτος, 1998: 276).. Το 1982 με το Ν. 1268/82, άρθρο 46, «Για τη δομή και λειτουργία των Α.Ε.Ι.» καθιερώθηκε η πανεπιστημιακή μόρφωση των δασκάλων και νηπιαγωγών στην Ελλάδα και προβλέφθηκε για πρώτη φορά η ίδρυση των Παιδαγωγικών Τμημάτων στα ΑΕΙ της χώρας Το ακαδημαϊκό έτος 1984-85, ιδρύονται και λειτουργούν τα πρώτα Πανεπιστημιακά Παιδαγωγικά Τμήματα Νηπιαγωγών στα Πανεπιστήμια Θεσσαλονίκης και Πάτρας και δέχονται τους πρώτους φοιτητές τετραετούς φοίτησης. Το Ακαδημαϊκό έτος 1986-88 ιδρύονται και λειτουργούν άλλα τρία Παιδαγωγικά Τμήματα νηπιαγωγών στα Πανεπιστήμια: Αθήνας, Ιωαννίνων και Κρήτης.

3.4. Η ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΤΩΝ ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ

Ο θεσμός της επιμόρφωσης των νηπιαγωγών ήταν ανύπαρκτος για το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα από το 1895 που θεσπίστηκε για πρώτη φορά η λειτουργία των νηπιαγωγείων στη χώρα μας μέχρι το 1977 που ιδρύθηκαν οι πρώτες σχολές επιμόρφωσης. Όλο αυτό το χρονικό διάστημα ενώ για τους δασκάλους υπήρχε ο θεσμός των ετήσιων συνεδρίων με τον οποίο επιμορφώνονταν για τις νηπιαγωγούς δεν υπήρχε τίποτα.

Η πρώτη φορά κατά την οποία καθιερώθηκε θεσμός επιμόρφωσης για τις νηπιαγωγούς ήταν το 1977, όταν το Υπουργείο Παιδείας με Προεδρικά Διατάγματα τα οποία εξέδωσε μέσα σε μια τριετία (255/79, 725/80 και 177/83) ίδρυσε 13 Σχολές Επιμόρφωσης Λειτουργών Δημοτικής Εκπαίδευσης (Σ.Ε.Λ.Δ.Ε.) στις πόλεις Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Ιωάννινα, Τρίπολη, Ηράκλειο, Αλεξανδρούπολη, Λάρισα, Πάτρα, Λαμία, Κατερίνη, Καβάλα, Κοζάνη και Μυτιλήνη

Οι ΣΕΛΔΕ ήταν σχολές μονοετούς επιμόρφωσης και δίδασκαν σ' αυτές καθηγητές Πανεπιστημίου, Σύμβουλοι και Εισηγητές του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, Ειδικό Σύμβουλο, Καθηγητές Παιδαγωγικών Ακαδημιών και Σχολών Νηπιαγωγών, άλλοι ειδικοί επιστήμονες (Κιτσαράς 1988: 183-187).

Είχαν ως σκοπό τη θεωρητική και πρακτική επιμόρφωση τόσο των εκπαιδευτικών, που υπηρετούν στη Δημοτική Εκπαίδευση, όσο και των νεοδιοριζόμενων και μπορούσαν να φοιτήσουν σ' αυτές, ύστερα από επιλογή όπως προβλεπόταν στην αρχή αλλά ύστερα από αιτήματα των εκπαιδευτικών η επιλογή γινόταν με κλήρωση.

Αιτήσεις υποψηφιότητας για επιλογή υπέβαλλαν νηπιαγωγοί, οι οποίοι είχαν συμπληρώσει συνολικό χρόνο δημόσιας εκπαιδευτικής υπηρεσίας περισσότερο από τρία χρόνια και λιγότερο από 25.

Στους νηπιαγωγούς που αποφοιτούσαν από τις Σ.Ε.Λ.Δ.Ε., ύστερα από επιτυχείς εξετάσεις, χορηγούνταν ειδικός τίτλος σπουδών. Η επιμόρφωση είχε ως σκοπό: α) τη συμπλήρωση των γνώσεων και την ενημέρωση στις σύγχρονες κατευθύνσεις των επισημών της αγωγής και τις μεθόδους διδασκαλίας, β) την υλοποίηση των μεθόδων διδασκαλίας και γνώσεων στην εκπαιδευτική πραγματικότητα και γ) τον προβληματισμό στις σύγχρονες τάσεις και γενικότερα στην ευρύτερη καλλιέργεια των εκπαιδευτικών.

Τα μαθήματα που διδάσκονταν ήταν Παιδαγωγικά, Ψυχολογία και Φιλοσοφία, και η φοίτηση είναι υποχρεωτική. Οι Σ.Ε.Λ.Δ.Ε. ήταν σχολές υπαγόμενες στον Υπουργείο Παιδείας και ασκούσε εποπτεία σ' αυτές ο Υπουργός Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων μαζί με τον Πρόεδρο του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου ή τον Πρόεδρο του Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης.

Τις ΣΕΛΔΕ διοικούσε Διευθυντής ο οποίος διορίζονταν για μια διετία, με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων και δίνονταν η δυνατότητα ανανέωσης της θητείας του. Με την ψήφιση του νόμου 1566/1985 άλλαξε η μορφή της επιμόρφωσης και οι φορείς οι οποίοι ασχολούνται με αυτή.

Καθορίστηκε να έχουν την ευθύνη της επιμόρφωσης το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο και τα Περιφερειακά Επιμορφωτικά Κέντρα (Π.Ε.Κ.) τα οποία προβλέπονταν να ιδρυ-

θούν στις μεγάλες πόλεις που υπήρχαν πριν οι ΣΕΛΔΕ. Η διάρκεια της επιμόρφωσης, τα προγράμματα και γενικότερα οι λεπτομέρειες για την οργάνωση και τη λειτουργία των Π.Ε.Κ. αφήνονταν να ρυθμιστούν με Προεδρικά Διατάγματα (Ευαγγελόπουλος, 1998: 246-248).

Στο νόμο καθοριζόταν ο σκοπός και οι μορφές της επιμόρφωσης.

Για την επιμόρφωση των νεοδιοριζόμενων εκπαιδευτικών ο σκοπός ήταν η ενημέρωσή τους σχετικά με τα διδακτικά βιβλία, το αναλυτικό πρόγραμμα και η εκπαιδευτική πολιτική γενικά. Για τους εκπαιδευτικούς που υπηρετούσαν σκοπός της επιμόρφωσης ήταν, η ενημέρωσή τους γύρω από τις εξελίξεις της επιστήμης, τις νέες μεθόδους διδασκαλίας και γενικότερα την εκπαιδευτική πολιτική.

Προβλεπόταν στο νόμο, τρεις μορφές επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών. Αυτές ήταν: α) Η υποχρεωτική εισαγωγική επιμόρφωση των υποψήφιων για διορισμό ή νεοδιοριστών εκπαιδευτικών, η οποία προβλεπόταν να γίνεται πριν από την ανάληψη υπηρεσίας. Σκοπός αυτής της επιμόρφωσης ήταν η ανανέωση, συμπλήρωση και εναρμόνιση των θεωρητικών και πρακτικών γνώσεων των μελλόντων να ασκήσουν το εκπαιδευτικό επάγγελμα και απέβλεπε στην πληρέστερη κατάρτισή τους σε παιδαγωγικά, επιστημονικά και υπηρεσιακά θέματα. Για τη συμμετοχή προβλεπόταν να καταβάλλεται αποζημίωση στους επιμορφωνόμενους.

β) Η ετήσια επιμόρφωση εκπαιδευτικών που συμπλήρωσαν πέντε χρόνια υπηρεσίας. Αυτή η μορφή επιμόρφωσης απέβλεπε στην πληρέστερη κατάρτιση αυτών των εκπαιδευτικών με την ενημέρωσή τους γύρω από τις εξελίξεις της επιστήμης τους, την ανανέωση των μεθόδων διδασκαλίας και γενικότερα στην αποτελεσματικότερη άσκηση του έργου τους.

γ) Η περιοδική επιμόρφωση. Αυτή προβλεπόταν να γίνεται κατά τη διάρκεια του διδακτικού έτους, ευκαιριακά, σε πανελλαδική και περιφερειακή κλίμακα, σε περιπτώσεις αλλαγών σχολικών προγραμμάτων, νέων σχολικών βιβλίων και μεθόδων διδασκαλίας.

Πέρα από αυτές τις μορφές επιμορφώσεων ο νόμος προβλέπει, δυνητικά την οργάνωση και λειτουργία και άλλων μορφών επιμόρφωσης, χωρίς να τις προσδιορίζει, για την εξυπηρέτηση των εκπαιδευτικών αναγκών.

3.5. Η ΜΕΤΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΤΩΝ ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ

Οι νηπιαγωγοί για πρώτη φορά άρχισαν να γίνονται δεκτές για μετεκπαίδευση το

1973 όταν με το Ν.Δ. 54/23-06-1973 ιδρύθηκε το Τμήμα 2ετούς μετεκπαίδευσης στο Μ.Δ.Δ.Ε για τις Νηπιαγωγούς. Σε σύγκριση με τους δασκάλους οι οποίοι μετεκπαιδεύονταν από το 1922 στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, στη συνέχεια από το 1964 στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο και τέλος από το 1972 στο Μ.Δ.Δ.Ε. για τις νηπιαγωγούς είναι η πρώτη νομοθετική διάταξη στην ιστορία της παρουσίας τους στην εκπαίδευση η οποία αναφέρεται στη μετεκπαίδευσή τους (Χαρίτος 1998: 277).

Μέχρι το έτος 1995 η μετεκπαίδευση των νηπιαγωγών γινόταν μόνο στο Μ.Δ.Δ.Ε. Από το έτος 1995 μέχρι σήμερα (2010) έχουν ιδρυθεί περισσότερα Διδασκαλεία Νηπιαγωγών 2ετούς μετεκπαίδευσης σε διάφορες πόλεις τα οποία λειτουργούν υπαγόμενα στα Παιδαγωγικά Τμήματα Νηπιαγωγών των Πανεπιστημίων της Χώρας και έχουν έδρα τις πόλεις: Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Ιωάννινα, Ρέθυμνο, Ρόδος, Βόλος Αλεξανδρούπολη, Φλώρινα και Πάτρα.

Η μετεκπαίδευση στα Διδασκαλεία είναι διετούς διάρκειας και έχει ως σκοπό την επιστημονική έρευνα και μελέτη σε θέματα Παιδαγωγικής, Ψυχολογίας, Διδακτικής, Οργάνωσης Διοίκησης και Εποπτείας της εκπαίδευσης, την ενημέρωση, ανανέωση και διεύρυνση της γενικής μόρφωσης των εκπαιδευτικών λειτουργών.

Στο τμήμα μετεκπαίδευσης νηπιαγωγών εισάγονται κάθε χρόνο περίπου τριάντα νηπιαγωγοί ενώ έχουν τη δυνατότητα μετεκπαίδευσης και στην ειδική αγωγή, στο τμήμα μετεκπαίδευσης δασκάλων και νηπιαγωγών διετούς διάρκειας της ειδικής αγωγής στο οποίο εισάγονται κάθε χρόνο περίπου 40 δάσκαλοι και 10 νηπιαγωγοί.

Η επιλογή γίνεται με γραπτές εξετάσεις οι οποίες πραγματοποιούνται την ίδια μέρα σε όλες τις πόλεις που υπάρχουν Διδασκαλεία Νηπιαγωγών και στα ίδια θέματα. Για τη συμμετοχή στη διαδικασία επιλογής απαιτείται τουλάχιστον πενταετής εκπαιδευτική υπηρεσία και υπηρεσιακή ηλικία μέχρι είκοσι πέντε ετών.

Η φοίτηση των μετεκπαιδευόμενων στα Διδασκαλεία είναι υποχρεωτική και ύστερα από επιτυχείς εξετάσεις, χορηγείται πτυχίο, το οποίο θεωρείται, με συνυπολογισμό και της διετούς φοίτησης στις Σχολές Νηπιαγωγών, ως πτυχίο τετραετούς φοίτησης (Ν.Δ. 1222/1972), δηλ. ως πτυχίο Ανώτατης Εκπαίδευσης, όπως αποφάσισε και το Διοικητικό Εφετείο Αθηνών (Απόφαση 335/1979) αλλά και όπως ρυθμίστηκε με το Π.Δ 130/1992 για την εξομοίωση των πτυχίων των δασκάλων και νηπιαγωγών διετούς φοίτησης.

**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων**

Τέλος Ενότητας

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

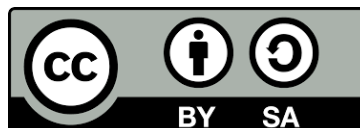
Σημειώματα

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Διδάσκων: Επικ. Καθηγητής Μπάκας Θωμάς.
«Οργάνωση και λειτουργία του νηπιαγωγείου. ΤΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ». Έκδοση: 1.0. Ιωάννινα 2014. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση:
<http://ecourse.uoi.gr/course/view.php?id=1152>.

Σημείωμα Αδειοδότησης

- Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά Δημιουργού - Παρόμοια Διανομή, Διεθνής Έκδοση 4.0 [1] ή μεταγενέστερη.

[1] <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>.